

ADVIES
VAN 25 APRIL 2018
OVER EEN 2030-DOELSTELLINGENKADER VOOR VLAANDEREN

INHOUD

I.	SITUERING	1
II.	ALGEMENE BEOORDELING	2
III.	STRATEGISCHE AANDACHTSPUNTEN	2

I. SITUERING

1. SARO ontving op 12 maart 2018 een adviesvraag van Minister-president Geert Bourgeois over de nota 'VIZIER2030 - Een 2030-doelstellingenkader voor Vlaanderen'.¹ Met voorliggend advies, goedgekeurd door de raad op 25 april 2018 komt de raad - gezien het paasreces - zo snel mogelijk tegemoet aan de vooropgestelde adviestermijn van 30 dagen.

2. De 2030-agenda voor duurzame ontwikkeling van de Verenigde Naties formuleert 17 globale ontwikkelingsdoelstellingen (Sustainable Development Goals of SDG's) en roept de lidstaten op om de SDG's te vertalen naar eigen doelstellingen en te implementeren in het beleid.

De Vlaamse Regering legde op 28 oktober 2016 een zevendelige SDG-implementatieagenda vast.² Het eerste onderdeel betreft het ontwikkelen van een duidelijke langetermijnvisie afgestemd op de SDG's en werd door de Vlaamse Regering ingevuld met de visienota 'Visie2050: Een lange termijnstrategie voor Vlaanderen'. SARO verleende op 25 november 2015 advies over de conceptnota 'Visie 2050'.³

Het tweede onderdeel van de implementatieagenda betreft het vertalen van het SDG-kader naar Vlaanderen en het definiëren van 2030-doelstellingen voor Vlaanderen. Met voorliggende nota 'Vizier2030' wordt hieraan invulling gegeven door de Vlaamse Regering.⁴

De volgende stappen betreffen het nemen van aangepaste acties (stap 3), het ontwikkelen van een aangepast monitorings- en rapporteringssysteem (stap 4), het integreren van de SDG's in de interne werking, het management en de instrumenten van de overheidsinstellingen (stap 5), de samenwerking met de steden, gemeenten en provincies (stap 6) en het voeren van een aangepast belanghebbendenmanagement (stap 7).

3. De voorliggende visienota bestaat uit vier delen. Een eerste deel schetst de context en verwijst naar de 2030-agenda voor duurzame ontwikkeling van de Verenigde Naties en naar 'Visie 2050: Een langetermijnstrategie voor Vlaanderen'.

Een tweede deel verduidelijkt de krachtlijnen van het Vlaams 2030-doelstellingenkader. Aandachtspunten zijn onder meer de link met Visie 2050, de focus op Vlaanderen en de monitoring via specifieke indicatoren. De nota benadrukt dat wordt geopteerd voor een ambitieus, ondeelbaar, meetbaar en geïntegreerd Vlaams 2030-doelstellingenkader.⁵

Een derde deel formuleert 49 Vlaamse 2030-doelstellingen, die geclusterd worden volgens de dimensies en randvoorwaarden van 'Visie 2050', met name a) voor een inclusieve samenleving, b) via een nieuwe economie, c) binnen de ecologische grenzen van de planeet, d) met een open

¹ VIZIER2030 - Een 2030-doelstellingenkader voor Vlaanderen VR 2018 0903 DOC.0204/2TER

Nota aan Vlaamse Regering VR 2018 0903 DOC.0204/1

² Mededeling aan de Vlaamse Regering van 28 oktober 2016 VR 2016 2810 MED.0419/1

³ SARO 2015|26. Advies van 25 november 2015 over Visie 2050 - Een langetermijnstrategie voor Vlaanderen. www.sarovlaanderen.be

⁴ Het traject naar dit 2030-doelstellingenkader werd eerder toegelicht in de mededeling aan de Vlaamse Regering van 19 mei 2017 VR 2017 1905 MED.0209/1. Zie verder ook de Mededeling aan de Vlaamse Regering van 7 juli 2017 VR 2017 0707 MED.0289

⁵ VIZIER2030, pag. 9

en wendbare overheid en e) in partnerschap. Deze clustering sluit aan bij de vijf P's van de 2030-agenda van de VN: *people, planet, prosperity, peace* en *partnership*.

In een vierde deel geeft de nota ten slotte kort toelichting bij de verdere stappen.

II. ALGEMENE BEOORDELING

4. SARO vindt het positief dat de raad over de ontwerpnota 'VIZIER2030 – Een 2030-doelstellingenkader voor Vlaanderen' om advies wordt gevraagd. Het is positief dat naar aanleiding van de hoorzitting op 30 mei 2017 werd beslist om het project een aangepaste aanpak en timing te geven en te voorzien in een formele adviesvraag aan de strategische adviesraden over een politiek-ambtelijk ontwerp van 2030-doelstellingenkader.⁶

Het formeel betrekken van de strategische adviesraad biedt een opportuniteit voor de SARO om een aantal strategische aandachtspunten te bundelen en kenbaar te maken én dit voorafgaand aan de definitieve goedkeuring van de nota en de verdere uitwerking van de SDG-implementatieagenda.

5. SARO focust voorliggend advies op de ruimtelijke aspecten en de samenhang met het Beleidsplan Ruimte Vlaanderen. De raad vraagt in het algemeen een veel sterkere afstemming met het ruimtelijk beleid en het (in opmaak zijnde) Beleidsplan Ruimte Vlaanderen. De potenties van het ruimtelijk beleid ten aanzien van duurzame ontwikkeling in het Vlaams Gewest worden nagenoeg niet erkend met voorliggend proces. De raad gaat hierna in op volgende aandachtspunten:
 - a. De raad wijst er allereerst op dat diverse uitdagingen met betrekking tot duurzame ontwikkeling in het Vlaams Gewest een belangrijke ruimtelijke dimensie hebben.
 - b. Het Vlaams ruimtelijk beleid kan aldus een belangrijke bijdrage leveren aan duurzame ontwikkeling in het Vlaams Gewest.
 - c. SARO betreurt dat voorliggende VIZIER2030-nota (die gericht is op de uitwerking van 2030-doelstellingen voor Vlaanderen) geen ruimtelijke doelstellingen formuleert. Dit is een belangrijke tekortkoming.
 - d. Bij de erkenning van de ruimtelijke 2030-doelstellingen (ofwel naar aanleiding van de definitieve goedkeuring van voorliggend ontwerpnota of in het minst wenselijke geval op het moment van definitieve goedkeuring van het BRV) is het belangrijk om de onderlinge samenhang van de verschillende 2030-doelstellingen te bewaken.
 - e. Afsluitend verwijst de raad naar zijn advies van 25 november 2015 en zijn vraag om 'ruimte voor morgen' te bevestigen als grote maatschappelijke uitdaging. SARO drong er tevens op aan een specifiek transitietraject inzake 'ruimte voor morgen' op te starten in het kader van Visie 2050.

III. STRATEGISCHE AANDACHTSPUNTEN

6. Diverse uitdagingen met betrekking tot duurzame ontwikkeling in het Vlaamse Gewest hebben een belangrijke ruimtelijke dimensie, o.a. de klimaatsverandering, de toenemende vraag naar energie en water, de nood aan een vlotter, veiliger en milieuvriendelijker vervoersysteem.⁷

⁶ Mededeling aan de Vlaamse Regering van 7 juli 2017 (VR 2017 0707 MED.0289)

⁷ Zie Visie 2050. De nota schetst de belangrijkste internationale evoluties of megatrends en duidt voor negen thema's de kansen en uitdagingen, waaronder slimme omgang met materialen, koolstofarme samenleving, robuust watersysteem, duurzame voedselketen, vlot en veilig mobiliteitsstelsel en wonen in een aantrekkelijke samenleving.

Deze uitdagingen behoeven structurele, i.e. ruimtelijke, oplossingen zoals kernversterking, het verhogen van het ruimtelijk rendement en het tegengaan van versnippering.

7. Het Vlaams ruimtelijk beleid kan een belangrijke bijdrage leveren aan duurzame ontwikkeling in het Vlaams Gewest. Doelstellingen inzake duurzame ontwikkeling zijn geïntegreerd in het Vlaams ruimtelijk beleid.

De Vlaamse Codex Ruimtelijke Ordening (artikel 1.1.4) vormt de decretale basis voor duurzame ruimtelijke ontwikkeling. De ruimtelijke ordening is gericht op een duurzame ruimtelijke ontwikkeling waarbij de ruimte beheerd wordt ten behoeve van de huidige generatie, zonder dat de behoeften van de toekomstige generaties in het gedrang gebracht worden. Daarbij worden de ruimtelijke behoeften van de verschillende maatschappelijke activiteiten gelijktijdig tegen elkaar afgewogen. Er wordt rekening gehouden met de ruimtelijke draagkracht, de gevolgen voor het leefmilieu en de culturele, economische, esthetische en sociale gevolgen. Op deze manier wordt gestreefd naar ruimtelijke kwaliteit.

De Vlaamse Regering keurde op 30 november 2016 het Witboek Beleidsplan Ruimte Vlaanderen goed. Dit was een belangrijke formele stap op weg naar het Beleidsplan Ruimte Vlaanderen, dat het Ruimtelijk Structuurplan Vlaanderen zal vervangen. De Vlaamse Regering formuleert in het Witboek BRV doelstellingen, ruimtelijke ontwikkelingsprincipes en werven om samen aan de slag te gaan en de ruimte van Vlaanderen te transformeren.⁸

Het Witboek BRV gaat uit van volgende zes strategische doelstellingen: 1° het verminderen van bijkomend ruimtebeslag, 2° de Europees stedelijk-economische ruimte en energienetwerken, 3° een palet van leefomgevingen, 4° wonen en werken nabij collectieve vervoersknopen en voorzieningen, 5° de robuuste open ruimte en 6° het netwerk van groenblauwe aders. Aan de zes strategische doelstellingen koppelt het Witboek BRV 49 ruimtelijke ontwikkelingsprincipes.⁹

8. SARO stelt vast dat VIZIER2030 geen ruimtelijke doelstellingen bevat. Dit is een belangrijke tekortkoming. De nota geeft geen verduidelijking waarom de ruimtelijke doelstellingen niet zijn meegenomen.

De VIZIER2030-nota erkent wel dat *'tal van doelstellingen uit de 2030-agenda voor duurzame ontwikkeling worden gevat in sectorale langetermijnbeleidsplannen in opmaak'*.¹⁰ Zo verwijst de nota onder meer naar het Beleidsplan Ruimte Vlaanderen dat doelstellingen zal omvatten die betrekking hebben op de SDG's 9, 11 en 12.¹¹ De nota kondigt vervolgens aan dat *'na goedkeuring van deze langetermijnbeleidsplannen hun 2030-doelstellingen integraal deel zullen uitmaken van dit 2030-doelstellingenkader en het zo vervolledigen.'*

De raad vindt het positief dat VIZIER2030 aankondigt dat op termijn de doelstellingen van het Beleidsplan Ruimte Vlaanderen zullen meegenomen worden maar dringt er op aan dat nu reeds enkele strategische ruimtelijke doelstellingen worden erkend als een Vlaamse 2030-doelstelling.

9. Bij de erkenning van de ruimtelijke 2030-doelstellingen (ofwel naar aanleiding van de definitieve goedkeuring van voorliggende ontwerpnota of in het minst wenselijke geval op het moment van definitieve goedkeuring van het BRV) is het belangrijk om de onderlinge samenhang van de verschillende 2030-doelstellingen te bewaken.

⁸ <https://www.vlaanderen.be/nl/publicaties/detail/witboek-beleidsplan-ruimte-vlaanderen>

⁹ Zie verder SARO 2017|03. SARO & Minaraad-advies van 22 februari 2017 over het Witboek Beleidsplan Ruimte Vlaanderen.

<https://www.rwo.be/Portals/126/saro/adviezen/SARO%202017-03%20Advies.pdf?ver=2017-02-23-090658-910>

¹⁰ VIZIER2030, pag. 12

¹¹ SDG 9: bouw veerkrachtige infrastructuur, bevorder inclusieve en duurzame industrialisering en stimuleer innovatie. SDG 11: maak steden en menselijke nederzettingen inclusief, veilig, veerkrachtig en duurzaam. SDG 12: verzeker duurzame consumptie- en productiepatronen.

Dit geldt bijvoorbeeld voor SDG 11 'maak steden en menselijke nederzettingen inclusief, veilig, veerkrachtig en duurzaam'; deze doelstelling kreeg geen ruimtelijke doorvertaling in het 2030-doelstellingskader. SDG 11 wordt gelinkt aan doelstellingen 17 en 34 die respectievelijk betrekking op de minimale veiligheids-, gezondheids- en woonkwaliteitsnormen van woningen en op het verminderen van klimaatgerelateerde rampen in functie van de economie, infrastructuur en kwetsbare mensen.

Afstemming is tevens wenselijk met een aantal doelstellingen die weldegelijk ruimtelijke aspecten betreffen of een ruimtelijke component bevatten. Onder de dimensie 'via een nieuwe economie' is er onder meer sprake van het garanderen van een gelijke toegang tot hulpbronnen en land (doelstelling n° 18), het garanderen van duurzame voedselproductiesystemen en veerkrachtige landbouwpraktijken (doelstelling n° 19) en de ontwikkeling van een toekomstbestendig vervoersnetwerk met optimaal verknoopte en slimmere infrastructuur (doelstelling n° 26). Ook de dimensie 'binnen de ecologische grenzen van de planeet' omvat ruimte-gerelateerde doelstellingen, onder meer inzake het verminderen van klimaatgerelateerde rampen en rampschade aan kritische infrastructuur (doelstelling n° 34), het ontwikkelen van een robuust watersysteem en het voorzien van voldoende ruimte voor water (doelstellingen n° 38 en 39), het inperken van de aftakeling van de natuurlijke leefgebieden en van ontbossing (doelstellingen n° 41 en 42).

10. Afsluitend wenst de raad te verwijzen naar zijn fundamentele bemerkingen bij de Visienota 2050. In zijn advies van 25 november 2015 over de Visienota 2050 stelde de raad vast dat - in tegenstelling tot Vlaanderen in Actie (de voorganger van de Visienota 2050) - 'ruimte voor morgen' niet langer weerhouden werd als grote maatschappelijke uitdaging.¹² Er werd ook geen specifiek transitietraject inzake 'ruimte voor morgen' meer uitgewerkt binnen de Visienota 2050.

De raad betreurde dat de Visie 2050 geen verwijzing maakt naar de VIA-transitie 'ruimte voor morgen' of de VIA-doorbraak 'groen en dynamisch stedengewest'. De raad vroeg in zijn advies van 25 november 2015 om 'ruimte voor morgen' te bevestigen als grote maatschappelijke uitdaging en drong tevens aan op een specifiek transitietraject inzake 'ruimte voor morgen' binnen Visie 2050. Aan deze vraag van de raad werd niet tegemoet gekomen. Er werd ook geen specifieke transitieprioriteit inzake de ruimtelijke uitdagingen opgericht.

Samenhangend met de intentie om alsnog ruimtelijke 2030-doelstellingen te erkennen (zie eerder paragraaf 8) vraagt de raad alsnog om ook in de Visienota 2050 'ruimte voor morgen' als een grote maatschappelijke uitdaging te erkennen en een specifiek transitietraject op te starten. Aangezien de 2030-doelstellingen moeten beschouwd worden als concrete tussentijdse doelstellingen, als tussenstap voor het behalen van de Visie 2050, is het wenselijk om ook in Visie 2050 het ruimtelijk aspect te erkennen.

¹² SARO 2015|26. Advies van 25 november 2015 over Visie 2050 - Een langetermijnstrategie voor Vlaanderen. www.sarovlaanderen.be